

8. SINIF İNKILAP TARİHİ SİYASİ-HUKUK ALANINDA İNKILAPLAR

MURAT CİVAN

1.

Boşanma hakkı kadına da tanınmıştır.	+	Kadınların mirastan erkeklerle eşit pay alması kabul edilmiştir.	+	Tek eşle evlilik zorunlu hâle getirilmiştir.	=	?

Buna göre Medeni Kanun'un temel amacı olarak diyagramdaki "?" yerine aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Kadınlara ayrıcalık tanımak
- B) Kadın-erkek eşitliğini sağlamak
- C) Kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanımak
- D) Kadınların erkeklerden üstün olduğunu kanıtlamak

2.

Aşağıda Medeni Kanun ile ortaya çıkan bazı düzenlemeler verilmiştir.

Medeni Kanun ile				
Resmi nikah zorunlu hâle getirildi.	Tek eşle evlilik esası getirildi.	Boşanmada mahkeme kararı zorunlu kılındı.	Mirasta kadın-erkek eşitliği sağlandı.	Kadınlara istediği mesleği yapma hakkı tanındı.

Buna göre Medeni Kanun ile ilgili;

- I. Kadınlara evlilik konusunda yasal haklar verildi.
- II. Kadınların toplumsal hayata katılmaları teşvik edildi.
- III. Kadınlara siyasal haklar tanındı.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

3.

"Bizim toplumumuz için ilim ve fen gerekli ise bunları hem erkek ve hem de kadınlarımızın öğrenmesi gerekir. Kadınlarımız da fen ilimlerine sahip olacaklar ve erkeklerin geçtikleri bütün eğitim kademelerinden geçeceklerdir. Sonra kadınlar sosyal hayatta erkeklerle beraber yürüyerek birbirine yardımcı ve destekçi olacaklardır." diyen Atatürk'ün bu düşüncesi doğrultusunda 1924 Anayasası'na ilköğretimin kadın ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu olduğunu belirten madde eklendi. Böylece kadınlara eğitim ve kültür alanında kendini geliştirme imkânı verildi. 1926 yılında çıkarılan Medeni Kanun ile kadınlar; evlenme, boşanma ve miras gibi konularda erkeklerle aynı haklardan yararlanmaya başladı. Ayrıca istedikleri mesleğe yönelme hakkını elde ettiler. Böylece sosyal ve ekonomik hayatta da kadın-erkek eşitliği sağlanmış oldu. Siyasal alanda kadın-erkek eşitliğinin sağlanması için 1930'da çıkarılan kanunla kadınlara belediye seçimlerinde seçme hakkı verildi. 1933'te çıkarılan kanunla kadınlara muhtarlık seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı verildi. 1934'te Anayasa'ya eklenen madde ile kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı verildi.

Parçadaki bilgilere bakılarak;

- I. Toplumsal alanda cinsiyet eşitliği sağlanmaya çalışılmıştır.
- II. Kadınların toplumsal hayatta erkekler gibi katılmalarının önü açılmaya çalışılmıştır.
- III. Siyasal alanda da kadınlara önemli haklar verilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

4.

İnsanların eşit ve özgür olmaları gerektiği yönündeki düşünceler 18 ve 19. yüzyıllarda Avrupa ve Amerika'dan yayılmaya başladı. Kadın hakları konusundaki somut gelişmeler ise daha çok 20. yüzyılda ortaya çıktı. Kadınların toplumsal hayatta elde ettikleri hakların siyasal alana yansması ise çok daha geç oldu. Türk kadınına 1930'da belediye seçimlerine, 1933'te muhtarlık seçimlerine katılma hakkı tanınmıştır. 1934'te anayasada yapılan değişiklikle de kadınlara milletvekili seçme ve seçilme hakkı verilmiştir. Örneğin, Fransa kadınlara oy kullanma hakkını 1946'da tanımıştır. İtalya'da kadınlar bu hakkı 1948'de elde edebilirken medeni kanunu örnek aldığımız İsviçre'de kadınlar siyasal haklarına 1971'de sahip olabilmıştır.

Verilen bilgilere bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Türkiye birçok Avrupa ülkesine göre kadınları daha önce siyasal yaşama katmıştır.
- B) Türkiye kadınlara haklar tanırken Fransa'yı örnek almıştır.
- C) Kadınlar tarih boyunca siyasal yaşama dahil olmamıştır.
- D) Avrupa'da kadın hakları Türkiye'den önce gelişmiştir.

5.

TBMM, 1 Kasım 1922'de Saltanatı kaldırmış, fakat Cumhuriyet rejimini benimsemeyen, saltanat taraftarları halife Abdülmecit Efendi'nin etrafında toplanmaya başlamışlardı. Abdülmecit Efendi'de çevresinden aldığı güçle siyasi faaliyetlerde bulunması Cumhuriyet için tehdit oluşturmuyordu. 3 Mart 1924'te çıkartılan yasayla halifelik kaldırıldı. Osmanlı soyundan olan kişilerin yurt dışına çıkartılmasına karar verildi. Bu kararla Osmanlı soyundan olma durumunun suistimal edilerek cumhuriyet yönetimine karşı tehdit oluşturmaya önlenmiş oldu. Halifeliğin kaldırılmasıyla Cumhuriyet'in çağdaş ve laik bir yapıya kavuşmasının önündeki en büyük engel ortadan kaldırıldı.

Buna göre halifeliğin kaldırılmasıyla ilgili olarak;

- I. Dini siyasete alet etmek isteyenlerin planları bozulmuştur.
- II. Ülkedeki rejime karşı olanların fırsatları değerlendirmeleri engellenmiştir.
- III. Ülke laiklik alanında önemli bir adım atmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

6.

Türkiye İş Bankası

TBMM

Ziraat Bankası

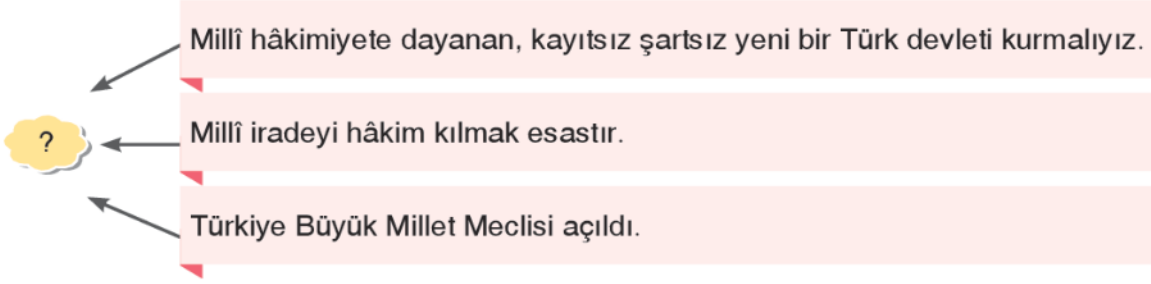
Cumhuriyet'in ilk yıllarında Ankara'da yapılan bu binalara ait fotoğraflar incelendiğinde,

- I. Ankara, başkent olunca gelişmeye başlamıştır.
- II. Çok sayıda hizmet binası yapılmıştır.
- III. Ankara'da en çok Kızılay semti gelişmiştir.
- IV. Dar bir alana büyük binalar yapılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız III.
- B) Yalnız IV.
- C) I ve II.
- D) II, III ve IV.

7.

Mustafa Kemal'in yukarıdaki görüş ve uygulamaları doğrultusunda soru işareti ile gösterilen yere;

- I. Ulusal bağımsızlık,
- II. Ulusal egemenlik,
- III. Kişi egemenliği,
- IV. Tek kişi yönetimi

durumlarından hangisinin yazılması uygun olmaz?

- A) Yalnız IV. B) I ve II. C) II ve III. D) III ve IV.

8.

Aşağıda siyasi alanda yapılan inkılaplar verilmiştir.

Siyasi Alandaki Gelişmeler				
Saltanatın kaldırılması	Ankara'nın Başkent edilmesi (13 Ekim 1923)	Cumhuriyet'in İlanı (29 Ekim 1923)	Halifeliğin Kaldırılması (3 Mart 1924)	1924 Anayasası'nın Kabulü (20 Nisan 1924)

Buna göre inkılaplara bakılarak;

- I. Millî egemenliğin gerçekleştirilmesi aşamalı olarak yapılmıştır.
- II. Laikleşme yolunda önemli adımlar atılmıştır.
- III. Yönetimsel alanda önemli değişiklikler meydana gelmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

9.

I. İnönü Muharebeleri sonrasında Teşkilat-ı Esasiye Kanunu kabul edilmiştir. Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'na göre;

- Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir.
- Yasama ve yürütme yetkileri milletin tek temsilcisi olan Büyük Millet Meclisinde toplanır.
- Büyük Millet Meclisinin başkanı, hükûmetin de başkanıdır.
- BMM seçimleri iki yılda bir yapılır.
- Dinî hükümlerin yerine getirilmesi; yasaların konması, değiştirilmesi, kaldırılması; antlaşma ve barış yapılması ve savaş kararı verilmesi gibi temel haklar Büyük Millet Meclisine aittir.

Buna göre Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'yla ilgili;

- I. Halkın iradesi ön plana çıkartılmaya çalışılmıştır.
- II. Güçler birliği ilkesi uygulanmıştır.
- III. Padişahın otoritesi artırılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

10. Cumhuriyet Dönemi'nde Türk vatandaşı kadınlara mirastan pay alma, mahkemelerde şahitlik yapmak, resmi nikah hakkı ve mesleklerini seçebilmenin yanında zorunlu eğitim hakkı, karma okullarla eğitim fırsatı eşitliği hakları verilmiştir. Ayrıca aşamalı olarak belediye, muhtarlık ve milletvekilliği yapma hakkı ve seçme hakkı tanınmış, oy kullanmada erkek vatandaşlar ile eşit haklara kavuşmuşlardır.

Verilen bilgilere bakılarak kadın hakları açısından aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı bulunamaz?

- A) Kadınlar, Cumhuriyet Dönemi'nde topluma kazandırılmış mıdır?
- B) Kadınların yönetimde söz sahibi olma hakkı var mıdır?
- C) Türk kadınlarına seçme ve seçilme hakları Avrupalı kadınlardan önce mi sonra mı verilmiştir?
- D) Kadınların eğitim hakları ve katılımı yönünde çalışmalar yapılmış mıdır?

11.

Mecelle	Türk Medeni Kanunu
İki kadının şahitliği bir erkeğin şahitliğine denktir.Erkek, mirastan daha fazla pay alır.Erkek tek taraflı boşanabilir.	Kadın-erkek şahitliğinde eşitlik vardır.Kadın-erkek mirastan eşit pay alır.Kadın-erkek boşanmada eşit haklara sahiptir.

Aşağıdakilerden hangisi Mecelle'den Medeni Kanun'a geçilmesiyle birlikte yaşanan bir değişim olamaz?

- A) Toplumda kadın-erkek eşitliği sağlanmıştır.
- B) Kadınlara devlet yönetimine katılma hakkı verilmiştir.
- C) Kadınlar hukuksal alanda birtakım haklar kazanmıştır.
- D) Aile hukukunda düzenlemeler yapılmıştır.

12.

1921 Teşkilat-ı Esasiye Anayasası	1924 Anayasası
?	Devletin dini İslam'dır.

Yukarıdaki verilen iki anayasa maddeleri kıyaslanmak istenmiştir.

Buna göre 1924 Anayasasında yer alan hüküm, 1921 Teşkilat-ı Esasiye'de yer alan aşağıdaki maddelerden hangisinin bir uzantısı ve devamı olarak gösterilebilir?

- A) Milletvekilleri seçimleri iki yılda bir yapılır.
- B) Şerî hükümleri uygulama yetkisi TBMM'ye aittir.
- C) Egemenlik kayıtsız şartsız ulusundur.
- D) Ülke yönetimi TBMM tarafından idare olunur.

13.

Mustafa Kemal, Millî Mücadele'nin başlangıcından itibaren rejimin değişeceğini ve ulusal egemenliğin sağlanması gerekliliğini vurguluyordu. Bunu ilk kez Amasya Genelgesi'nde belirtmiş ve TBMM'yi açarak ulusal egemenliğe dayanan demokratik bir devlet kurmuştu. Devletin yönetim biçimi ise Cumhuriyet'in ilanı ile kesinleşmişti.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

- A) Amasya Genelgesi'nde ulusal egemenlik fikri ortaya çıkmıştır.
- B) Ulusal egemenlik, TBMM'nin açılmasıyla gerçekleşmiştir.
- C) Cumhuriyet'in ilanı ile rejimin adı belirlenmiştir.
- D) Rejim değişikliği, Millî Mücadele'nin ilk yıllarında yaşanmıştır.

14. Cumhuriyet'in ilk yıllarında, köylüden alınan aşar vergisi kaldırılmış, kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmiş, "ağa", "bey", "hanımefendi", "hoca", "molla" gibi unvanlar yasaklanmıştır.

Bu uygulamalarla ulaşılmak istenen hedefler arasında aşağıdakilerden hangisinin olduğu söylenemez?

- A) Devletçilik ilkesini gerçekleştirmek
- B) Halkçılık ilkesini etkin kılmak
- C) Kadınların siyasal alanda katılımını artırmak
- D) Yöneticilerin daha sık değişmesini sağlamak

15. 1 Kasım 1922'de Saltanatın Kaldırılması'yla,

- Osmanlı Devleti sona erdi.
- Ulusal egemenliğin önündeki önemli bir engel ortadan kaldırıldı.
- TBMM, Lozan'da Türkiye Devleti'nin tek temsilcisi oldu.

Yukarıda verilenlere göre,

- I. Ulusal egemenlik tam olarak sağlandı.
- II. Monarşik yönetim sona erdi.
- III. Demokratik çalışmalar yapıldı.
- IV. Halifelik kaldırıldı.

yargılarından hangileri çıkarılamaz?

- A) Yalnız IV.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I ve IV.

16. "Kimsenin iradesi yürütmeye esas olamaz, kanun yerine geçemez. Ancak milletin iradesi kanun niteliğindedir ve kolaylıkla uygulanır. Hiç kimsenin onu geri çevirmesi ve ertelemesi mümkün değildir."

Atatürk'ün verilen sözü aşağıdaki ilkelerden hangisiyle daha fazla ilişkilidir?

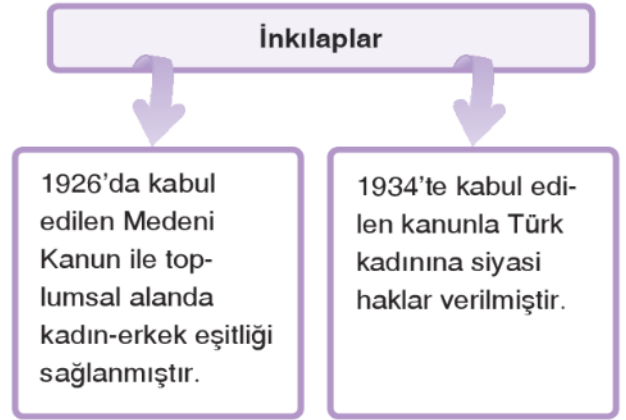
- A) Cumhuriyetçilik
- B) İnkılapçılık
- C) Laiklik
- D) Devletçilik

17. Bir ülkenin gerçek anlamda bağımsız olabilmesi, hem siyasi hem de ekonomik açıdan bağımsız olmasına bağlıdır. Savaş meydanlarında kazanılan zaferler, bir ülkenin bağımsızlığına giden yolu açabilir ama geleceğini garanti altına almaya yetmez. Ekonomik bağımsızlığa kavuşamayan devletlerin uzun süre bağımsız yaşaması da mümkün değildir. Ekonomileri dışa bağlı ve bağımlı olan ülkeler, gerçek anlamda bağımsız bir dış politika takip edemezler.

Parçadaki bilgilere bakılarak bir ülkenin gerçek anlamda bağımsız olma durumu aşağıdakilerden hangisine bağlanmaktadır?

- A) Ekonomik ve siyasi olarak bağımsız olmalarına
- B) Askerî güçlerinin yüksek olmasına
- C) Eğitimli insan sayısının fazla olmasına
- D) Dış ülkelerle olumlu siyasi ilişkiler kurmasına

- 18.

Şemada verilen inkılapların;

- I. ulusal egemenliği geliştirme,
- II. toplumsal eşitliği sağlama,
- III. hukuki ve siyasi hakları elde etme

hedeflerden hangilerini gerçekleştirmeye yönelik olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

19. Cumhuriyet millete dayanan, gücünü millettten alan bir yönetim şeklidir. Egemenliğin yani karar alma yetkisinin millete ait olduğu bu yönetim şeklinde herkesin seçme ve seçilme hakkı vardır. Buna göre başta cumhurbaşkanı olmak üzere devleti yönetenler seçimle iş başına gelir. Cumhuriyet rejiminde en önemli devlet organı milletin seçtiğı temsilcilerden oluşan meclistir. Hükümetin iş başına gelmesi, kanunların yapılması, milletlerarası antlaşmaların onaylanması gibi ülkeyi ilgilendiren her konuda son sözü söyleme yetkisi meclisindir.

Buna göre cumhuriyetçilikle ilgili,

- I. Millî iradeyi ön plana çıkartmaktadır.
- II. Halkın yönetime katılması esasına dayanmaktadır.
- III. Millî egemenliğin temsilcilerine önemli görevler düşmektedir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

20. Cumhuriyet; millet iradesini ve demokratik yaşam biçimini esas alan bir yönetim şeklidir. Egemenliğin yani söz söyleme, karar verme yetkisinin bir zümreye değil milletin kendisine ait olmasıdır. Atatürk'ün dediğı gibi "Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemiyle devlet şekli demektir." Bu yönetim şeklinde yöneticiler halk tarafından belli bir süre için seçilir. Seçilen bu yöneticiler görevlerini yerine getirirken halkın ihtiyaç ve beklentilerine göre hareket ederler.

Parçadaki bilgilere bakılarak cumhuriyetçilik ilkesiyle ilgili,

- I. Ülke yöneticileri halk tarafından belirlenmektedir.
- II. Halk seçimler aracılığıyla yöneticilerini belirler.
- III. Devlet yönetimine egemen olan kişiler halk tarafından istenildiğinde değiştirilebilirler.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.